Perkasoje 2 (10 m^2 ploto) fiksuotas 35–50 cm storio XX a. vidurio – II pusės kultūrinis sluoksnis, kuriame aptiktas 8,5x7, 8x3,4 cm dydžio koklio fragmentas (2 pav.), puoštas geometriniu ornamentu ir dengtas tamsiai žalia glazūra. Koklio fragmentas datuojamas XVIII a., matyt, į perkasos aplinką pateko su atvežtiniu gruntu. Kapų perkasoje 2 nerasta.

Žvalgomųjų tyrimų metu nustatyti kapinių ribos nepavyko. Prieš tęsiant pradėtus gatvės rekonstrukcijos darbus apie 110 m^2 plote bus atliekami detalieji tyrimai.

The cemetery on Žvejų Street in Vilkaviškis

During the investigation, 8 inhumations were discovered in trench 1 (Fig. 1). The remains were without grave goods, had heads oriented to the NW, feet to the SE, and dated to the 18th century. All of the remains had been interred in pits, lay supine with the arm bones in the pelvic area, except in burial 2, where the bones of the right forearm lay at a 90° angle to the skeleton, while the hand had been placed on the left side of the sternum. A sherd of hand thrown pottery dating to the 2nd millennium was discovered in the vicinity of the skull in burial 7 but probably found its way there by accident when the grave pit was dug. A 35–50 cm thick, mid – second half of the 20th century cultural layer, which contained a fragment of an 18th-century stove tile decorated with a geometric design and green glaze (Fig. 2), was recorded in trench 2.

Viktorija Ziabreva

Kapinės Smilties Pylimo g. 13 Klaipėdoje

2018–2019 m. Smilties Pylimo g. 13 sklype, kuriame planuojama statyti daugiabutį gyvenamąjį namą bei pakloti įvairius požeminių komunikacijų tinklus, buvo atliekami žvalgomieji ir detalieji tyrimai bei žvalgymai. Detalieji tyrimai atlikti 462 m^2 plote, žvalgomieji – 4,5 m^2, žvalgytas 284 m^2 plotas (1 pav.).

Remiantis turimais istoriniais duomenimis, daroma prielaida, jog tirtame sklype aptiktos galbūt Zandvero kaimo kapinės. Teiginys iki galo nepagrįstas, nes jokiuose žinomuose XIX a. planuose šios galimos kapinės nepažymėtos. Zandvėras (*Sandwehr*) – išnykęs vokiškas vietovardis. Kaip vadino lietuviai, duomenų nėra. Taip vadintas XIX a. pradžioje įkurtas kaimas, kuriame buvo apgyvendinti darbininkai, dirbę miško sodinimo ir kitokius darbus. Kaimas kurį laiką priklausė Šulcui, jis buvo prie dabartinės Viršutinės gatvės. 1850 m. kaimas prijungtas prie miesto (Tatoris J., *Klaipėdos senieji vietovardžiai ir gatvėvardžiai. Istorinė apybraiža*, Klaipėda, 1987, rankraštis). XIX a. pradžioje į Š nuo miesto pradėjo kurtis malūnininkų sodybos (tuos laikus primena Malūnininkų gatvės pavadinimas). Magistratas kreipėsi į vyriausybę, kad užmiesčio Š teritoriją prijungtų prie miesto. Karalius Frydrichas Vilhelmas atsakė, jog „ginčytini smėlynai prie Bomelio Vitės ir švyturio perduodami vien Klaipėdos miesto nuosavybėn“ (už tai miestas buvo įpareigotas apželdinti kopas). Taip nuo 1809 m. atsirado naujas didelis plotas statyboms, vadinamoji Zandšolė (*Sandscholle* – smėlingas plotas). Tačiau statyboms tokio didelio ploto nereikėjo: buvo suplanuoti kvartalai tik iki dabartinės Pergalės aikš-

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – žvalgomieji tyrimai; 2 – žvalgymai; 3 – detalieji tyrimai; 4 – kapai; 5 – atidengti mūrai. A. Lekniutės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – field evaluation; 2 – field survey; 3 – excavation; 4 – burials; 5 – unearthed walls

2 pav. Kapas 10 su pypke. V. Ziabrevos nuotr.

Fig. 2. Burial 10 with a tobacco pipe

tės (dab. Mažvydo alėja). 1814 m. Zandšolės rajone miestas įkūrė Zandvero kaimą ir jame apgyvendino 12 žemės darbininkų, kurie tikriausiai želdino smėlynus. Šio kaimo teritorija užėmė dabartinę Viršutinę gatvę ir dalį Sportininkų gatvės. 1823 m. Zandvėro kaime buvo 466 gyventojai, veikė dvi smuklės. 1850 m. kaimas juridiškai prijungtas prie miesto (Tatoris J., *Klaipėdos miesto urbanistinė raida ir architektūra iki 1939 metų*, V., 1994).

Žvalgomųjų tyrimų metu fiksuoti permaišyti XVIII–XX a. sluoksniai su to laikotarpio radiniais, šurfuose 1–3 fiksuotas ir XIX a. pustymų sluoksnis. Toliau buvo atliekami žvalgymai plotuose 1–2 (būsimų pastatų vietoje) bei elektros kabelio trasos vietoje. Elektros kabelio trasos vietoje iki 80 cm gylio fiksuoti XIX–XX a. sluoksniai su to laikotarpio radiniais, rastas žmogaus dubenkaulio fragmentas bei 3 XX a. datuojami mūrai. Pastatų vietoje fiksuoti 5 XIX–XX a. mūrų fragmentai iš raudono molio plytų. Verta paminėti, kad virš mūrų fiksuotas didžiulis XX–XXI a. šiukšlynas. Apie 1–1,1 m gylyje baltame pustymų smėlyje aptikta palaidojimų bei jų fragmentų, kur toliau vykdyti detalieji tyrimai. Jie atlikti likusiame būsimų pastatų plote, šilumos tinklų, vandentiekio, buitinių nuotekų bei lietaus nuotekų trasų vietose.

Atidengus plotą 1, jo R sienelėje, ties Viršutinės g. 1 namo priestato viduriu, fiksuoti

3 pav. Detaliųjų tyrimų plotas 1 iš V. V. Ziabrevos nuotr.
Fig. 3. Excavation area 1, as seen from the W

kapo 6 kontūrai su greta jo buvusiu 1,5x0,2–0,45 m dydžio perkasimu. Dalį ploto užėmė čia XX a. 8 dešimtmetyje nutiesta šiluminė trasa su perkasimais. Kapai 8–9 išlikę prastai, kapas 8 suardytas. Įžemis – tamsiai geltonas smėlis – plote 1 pasiektas 1–1,1 m gylyje. Plote 2 atidengus visą plotą, ties centrine PV sienelės pradžia fiksuoti kapo 10 kontūrai. Gilinantis visame plote, kapas 10 buvo atidengtas, fiksuotas palaidojimas su pypke, kojų dalys, nuo kelių suardytos perkasimo (2 pav.). Ploto 2 PV dalyje fiksuotas netaisyklingos formos 3,4x1,2–2,7 m dydžio patamsėjimas, kuris, kaip paaiškėjo padarius pjūvį, skirtinas XX a. vidurio – II pusės pusrūsiui. Įžemis – tamsiai geltonas smėlis – plote 2 fiksuotas 1–1,15 m gylyje (3 pav.).

Iš viso tiriamame sklype aptikti 23 palaidojimai, kurie pateko į inžinerinių tinklų trasas bei į būsimų pastatų plotus. Visi palaidojimai buvo baltame XVIII a. pabaigos – XIX a. I pusės pustymų smėlyje, apie 1–1,2 m gylyje, daugelis – mediniuose lentiniuose karstuose. Dalis kapų buvo apardyta ankstesnių inžinerinių tinklų klojimo metu.

The cemetery at Smilties Pylimas St. 13 in Klaipėda

In 2018–2019, a field survey, field evaluation, and excavation were conducted in 750.5 m^2 at Smilties Pylimas St. 13 (Klaipėda) (Fig. 1), revealing a total of 23 burials and burial fragments from the first half of the 19th century (Fig. 2). Despite the previous disturbances of the soil and 20th century litter, some fragments of 19th–20th-century ceramics, metalware, glass, and individual animal bones were discovered along with fragments of 20th century masonry in the trenches excavated for new utility lines (Fig. 3).